

KĖDAINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

KĖDAINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2009 METŲ BIUDŽETO VYKDYMO IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS AUDITO ATASKAITA

2010 m. balandžio 16 d. Nr. K7-4
Kėdainiai

ĮŽANGA

Vykdamas Kėdainių savivaldybės kontrolierės Zitos Valiauskienės 2010-03-01 įsakymą Nr. K1-3, atliktas savivaldybės 2009 metų biudžeto vykdymo, turto naudojimo, apskaitos ir atskaitomybės finansinis auditas. Auditą atliko Kontrolės ir audito tarnybos specialistė Rūta Lukoševičienė.

Audito užduotis

Audituojamas subjektas – Kėdainių rajono savivaldybės administracija, adresas: J. Basanavičiaus 36, Kėdainiai, juridinio asmens kodas – 188768545.

Steigėjas: Kėdainių rajono savivaldybės taryba, identifikavimo kodas – 111103885.

Audituoti laikotarpiu Administracijos direktoriaus pareigas eina Ovidijus Kačiulis Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir biudžeto departamento Biudžeto ir finansų skyriaus vedėjos pareigas ėjo Jolanta Sakavičienė.

Už metinės Biudžeto įvykdymo ataskaitos parengimą ir pateikimą Finansų ministerijai yra atsakinga Biudžeto ir finansų skyriaus vedėja Jolanta Sakavičienė.

Audito tikslas

Nustatyti ir įvertinti, ar 2009 metų savivaldybės finansinės ir kitos ataskaitos parodo tikrą ir teisingą finansinę būklę, ar atliekant ūkines operacijas nepažeisti teisės aktai, ar apskaita tvarkoma ir finansinė atskaitomybė sudaroma įstatymų nustatyta tvarka, pareikšti nuomonę apie finansinę ir kitas atskaitomybes.

2009 metų Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos veikla buvo suplanuota taip, kad būtų įgyvendintas Vietos savivaldos įstatymo reikalavimas - parengti ir pateikti rajono Tarybai išvadą dėl Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos. Visos suplanuotos priemonės buvo orientuotos į šios išvados parengimą. Kontrolės ir audito tarnyba, atlikdama 2009 metų finansinius ir veiklos auditus, siekė:

- pateikti Tarybai informaciją apie tai, kaip buvo vykdomas Savivaldybės 2009 metų biudžetas;
- nustatyti, ar savivaldybės lėšos ir turtas buvo valdomi, naudojami ir disponuojami jais teisėtai, ar jie naudoti įstatymų nustatytiems tikslams.
- padėti audituotiems subjektams gerinti veiklos rezultatus, didinti veiklos efektyvumą, tobulinti finansų valdymą, apskaitos tvarkymą ir vidaus kontrolę;

- atkreipti Savivaldybės administracijos vadovų dėmesį į vidaus kontrolės aplinkos formavimą, vidaus kontrolės ir apskaitos sistemų trūkumus ir nepakankamą apskaitos sričių kompiuterizavimo lygį (atskirose įstaigose apskaita kompiuterizuota iš dalies);
- pateikti Tarybai informaciją apie savivaldybės smulkaus verslo rėmimo fondo lėšų naudojimą.
- pateikti Tarybai informaciją apie finansinių ir statistinių ataskaitų sudarymą ir jų teisingumą.

Audito apimtis ir metodai

Savivaldybės administracija 2009 metų biudžeto įvykdymo finansinės atskaitomybės ataskaitas auditui atlikti ir išvadai parengti savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybai pateikė 2010-02-22 registracijos Nr. K6-5. Audituotos šios Biudžeto ir finansų skyriaus pateiktos finansinės atskaitomybės formos:

- Savivaldybės biudžeto įvykdymo 2009-12-31 ataskaita, forma Nr. 1-sav.;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009-12-31 ataskaita, forma Nr. 2-sav.;
- Savivaldybių skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų 2009-12-31 ataskaita, forma Nr. 3-sav.;
- Pažyma dėl savivaldybės skolinių įsipareigojimų pagal kreditorius, valiutas, pradinę ir likutinę trukmę 2009-12-31, formos Nr. 3-sav. priedas Nr. 1;
- Ilgalaikių paskolų panaudojimo 2009-12-31 ataskaita, forma Nr. 4-sav.;
- Debitinio ir kreditinio įsiskolinimo 2009-12-31 ataskaita, forma Nr. 6;
- Savivaldybės valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2009-12-31 ataskaita, forma Nr.B-11;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo 2009-12-31 ataskaita, forma Nr.B-13;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų plano valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 2009-12-31 ataskaita, forma Nr.B-14;
- Savivaldybės biudžeto išlaidų plano valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 2009-12-31 ataskaita, forma Nr.B-15;

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir patvirtintą finansinio audito planą. Auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad Savivaldybės tarybai būtų galima pateikti tinkamus įrodymus, kad Ataskaitoje nėra reikšmingų informacijos iškreipimų, ataskaitos sudarytos teisingai.

Ši audito ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, kurie įforminti audito darbo dokumentuose, o nepriklausoma nuomonė apie savivaldybės biudžeto įvykdymą, savivaldybės lėšų, ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškama audito išvadoje.

Kontrolės ir audito tarnyba nuomonei apie Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą pagrįsti be šio audito 2009 metais atliko* trijų asignavimų valdytojų metinės finansinės atskaitomybės finansinius auditus bei septynis veiklos auditus:

- Kėdainių rajono savivaldybės administracijos Kėdainių seniūnijos finansinis auditas;
- Kėdainių Jaunimo mokyklos finansinis auditas;
- Vaikų globos namų „Saulutė“ finansinis auditas;
- Gaunamų dokumentų administravimo veiklos auditas;
- Visuomenės sveikatos biuro veiklos auditas;
- Kėdainių rajono Kultūros politikos įgyvendinimas kultūros įstaigose“ veiklos auditas;
- Kėdainių kultūros centro veiklos auditas;
- Truskavos kultūros centro veiklos auditas;
- Josvainių kultūros centro veiklos auditas;
- Šėtos kultūros centro veiklos auditas;
- Krakių kultūros centro veiklos auditas;

- Akademijos kultūros centro veiklos auditas.

Krakių ir Akademijos kultūros centrų veiklą vertino ir ataskaitas paruošė savivaldybės administracijos centralizuota vidaus audito tarnyba.

2009 metais atliktų finansinių auditų ataskaitos ir ši ataskaita yra sudėtinės dalys išvadų, teikiamų Kėdainių rajono savivaldybės tarybai dėl Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos. Atliekant 2009 metų biudžeto įvykdymo finansinės atskaitomybės ataskaitų auditą, ištirta vidaus kontrolė ir rizikos veiksniai, susiję su biudžeto lėšų apskaitos ir panaudojimo procesais, parengtos audito programos ir atliktos savarankiškos (detalios) procedūros, sumažinančios audito riziką bei surinkti įrodymai, reikalingi finansinio audito ataskaitai ir nuomonei pareikšti. Pritaikius audito atrankos metodus ir įvertinus rizikas, savarankiškos audito procedūros buvo atliktos šiose apskaitos srityse:

- darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų;
- turto įsigijimo, valdymo ir naudojimo;
- Savivaldybės skolinių įsipareigojimų bei debetinių kreditinių įsiskolinimų;
- rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo fondo naudojimo;
- viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reformos įgyvendinimo;
- dotacijų, gaunamų iš valstybės biudžeto.

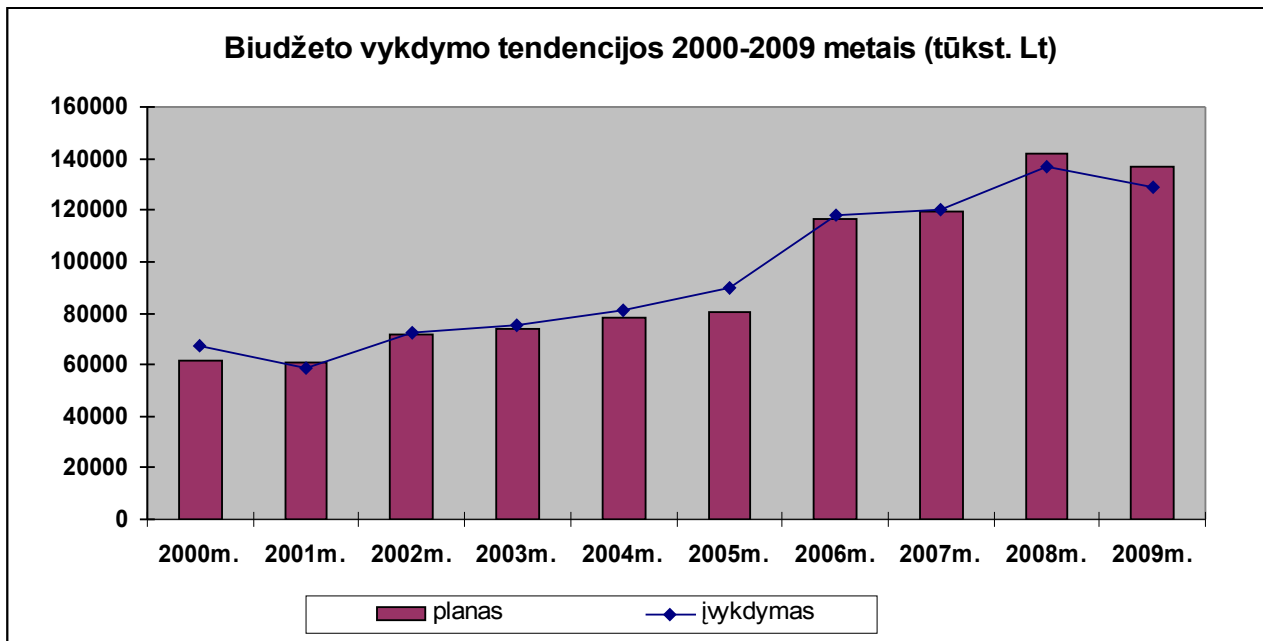
---

* Atliktų auditų ataskaitos publikuojamos internetiniame puslapyje, adresu www.kedainiai.lt

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO BENDROSIOS TENDENCIJOS

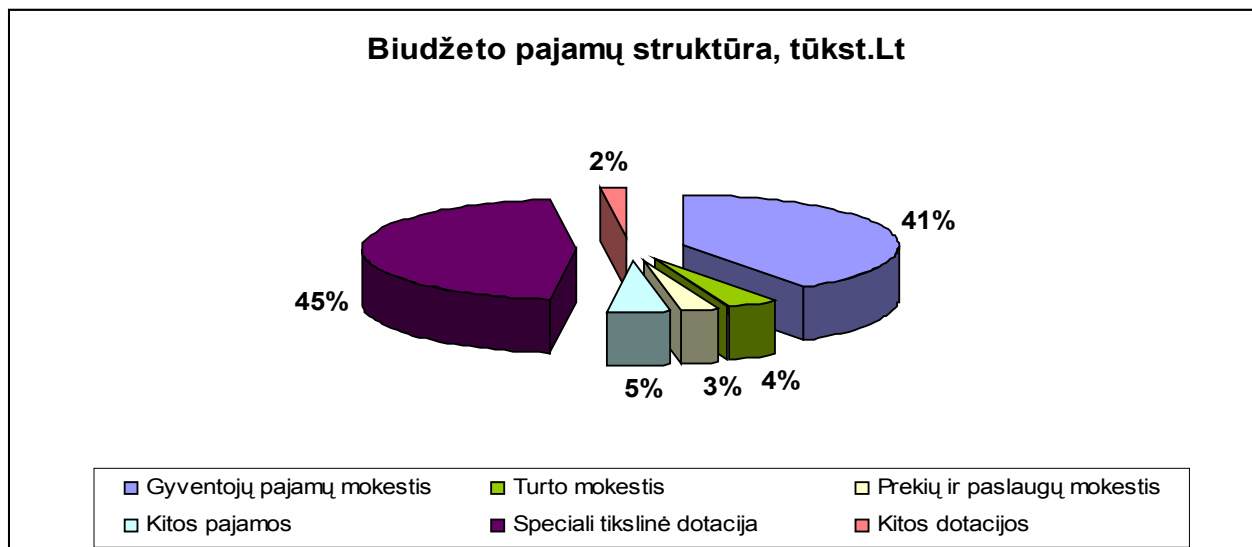
Nuo 2000 metų Kėdainių rajono savivaldybės biudžeto pajamos ir išlaidos tolygiai didėjo ir tik 2009 metais tiek išlaidos, tiek pajamos sumažėjo lyginant su 2008 metais 11,9 proc. (žr. *Ischema*).

Kėdainių rajono savivaldybės Taryba metų pradžioje patvirtino 2009 metų savivaldybės biudžetą: 148922,2 tūkst. Lt. pajamų ir 148922,2 tūkst. Lt. asignavimų. Biudžetinių metų eigoje 4 kartus buvo tikslinti tiek pajamų, tiek asignavimų planai. Biudžeto įvykdymo ataskaitoje pajamų planas padidintas 31,1 tūkst. Lt ir yra 140232,5 tūkst. Lt.

Ataskaitos duomenimis savivaldybės patikslinta biudžeto pajamų užduotis įvykdyta 94,4 proc. ir į savivaldybės biudžetą negauta 8093,9 tūkst. Lt pajamų nei buvo patvirtinta. Savivaldybės biudžeto pajamų nesurinkimą nulėmė neįvykdytas gyventojų pajamų (8460,1 tūkst. Lt.) prekių ir paslaugų mokesčių.

Didžiausią dalį pajamų sudarė gyventojų pajamų mokestis bei specialioji tikslinė dotacija (žr. 2 *schema*).

2009m. turto mokesčio pajamų gauta 16,8 proc. arba 712,4 tūkst. Lt. daugiau nei buvo planuota. Analizuojant turto mokesčio pajamas nustatėme:

- Nekilnojamo turto mokesčio surinkta 606,1 tūkst. Lt. daugiau;
- Žemės mokesčio surinkta 81,0 tūkst. Lt. daugiau;
- Turto dovanojimo ir paveldėjimo mokesčio surinkta 25,3 tūkst. Lt. daugiau.

Prekių ir paslaugų grupės mokesčiai 2009m. surinkti 373,1 tūkst. Lt mažesni, lyginant su nustatytu planu. Vietinės rinkliavos, o ypač už komunalinių atliekų surinkimą mokesčiai mažesni 738,1 tūkst. Lt. Valstybinės rinkliavos surinkta 130,2 tūkst. Lt. daugiau nei planuota.

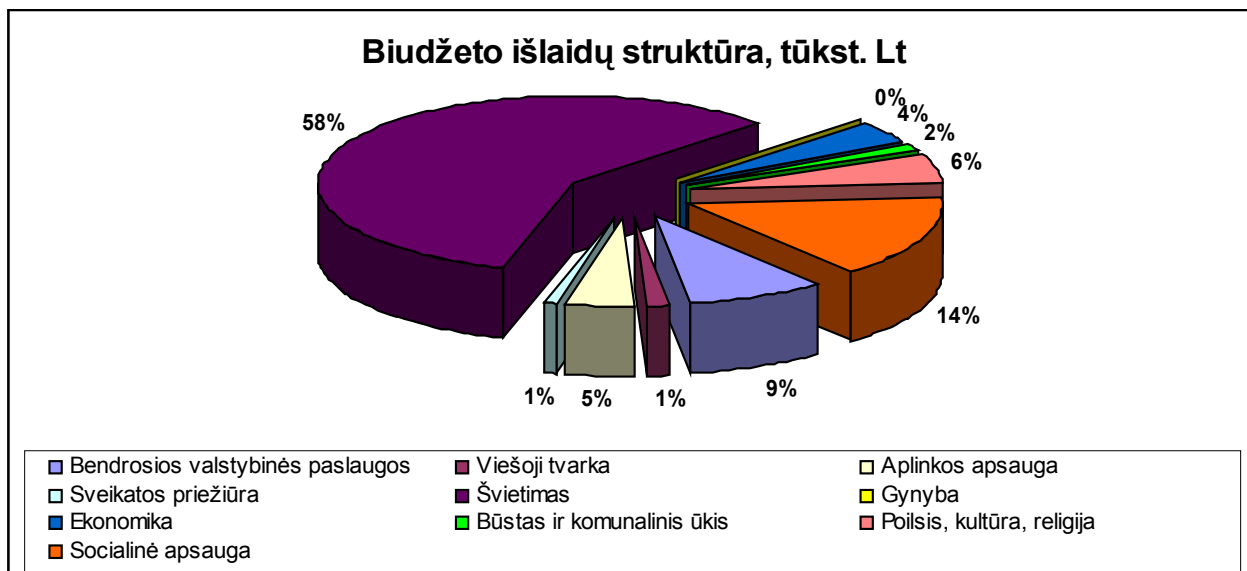
Turto pajamos surinktos didesnės 415,2 tūkst. Lt., tai nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenių fondo vandens telkinius surinkta 356,3 tūkst. Lt. daugiau nei planas ir mokestis už medžiojamų gyvūnų išteklių naudojimą – 58,9 tūkst. Lt. daugiau.

Kėdainių rajono savivaldybė gavo 2551,4 tūkst. Lt. dotacijų ir lėšų iš kitų valdymo lygių.

Vadovaujantis rajono Tarybos sprendimais, suteikus mokesčių ir rinkliavų lengvatas, į rajono biudžetą pajamų negauta 501,4 tūkst. Lt., tai:

- Dėl gyventojų pajamų mokesčio pajamų mokesčio sumažinimo išperkant verslo liudijimus 115,4 tūkst. Lt.;
- Dėl atleidimo nuo žemės mokesčio 360,0 tūkst. Lt.;
- Dėl atleidimo nuo žemės nuomos mokesčio 3,0 tūkst. Lt.;
- Dėl atleidimo nuo įmonių ir organizacijų nekilnojamojo turto mokesčio 21,4 tūkst. Lt.;
- Dėl atleidimo nuo vietinės rinkliavos mokesčio 1,6 tūkst. Lt.

Ataskaitos duomenimis patvirtintas išlaidų planas 140232,5 tūkst. Lt, patirta išlaidų 128798,0 tūkst. Lt arba 91,8 proc. planuotų išlaidų. Nepanaudota 11434,5 tūkst. Lt patvirtintų savivaldybės biudžeto asignavimų. Tradiciškai daugiausia asignavimų panaudota vykdant švietimo funkcijas (žr. 3 schemą).

Kėdainių rajono savivaldybė, vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 32 punktu, gražino Lietuvos Respublikos Finansų ministerijai 188,1 tūkst. Lt nepanaudotų planuotų specialiosios tikslinės dotacijos asignavimų ir pagal atskirus Vyriausybės nutarimus per metus skirtų lėšų.

- 146,2 tūkst. Lt pašalpų skirtų paramai mažas pajamas gaunančioms šeimoms;
- 20,8 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų;
- 10,8 tūkst. Lt valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų;
- 10,3 tūkst. Lt lėšų skirtų socialinei paramai mokiniams.

SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PROCESO ETAPAI

Kėdainių rajono savivaldybės biudžetas formuojamas programiniu principu. Taryba 2009 metais patvirtino 13 tęstinių programų, kurias vykdė 72 asignavimų valdytojai ir kuriems buvo patvirtinta 148922,2 tūkst.Lt asignavimų (patikslintas planas - 140201,4 tūkst. Lt). Kontrolės ir audito tarnyba atliko savivaldybės biudžeto viešumo (planavimo, sudarymo, vykdymo ir vertinimo) bei aiškumo analizę, kuri parodė, kad biudžeto rengimo ir atsiskaitymo etapai pakankamai aiškūs ir vieši (žr. 1 lentelė).

1 lentelė

BIUDŽETO PROCESO ETAPAI	PROCEDŪRA	ĮVERTINIMAS	KOMENTARAS
Projekto parengimas	Administracijos direktoriaus 2007m. liepos 31d. įsakymu Nr.AD-1-792 patvirtintos Kėdainių rajono savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo ir atskaitomybės taisyklės.	Savivaldybės biudžeto projektą rengia Savivaldybės administracija, vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu, Seimo patvirtintais savivaldybių biudžetų finansiniais rodikliais, Savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintais strateginiu veiklos planu ir tvarka. . Biudžetinių įstaigų vadovai atsako už teisingą programų sąmatų projektų sudarymą.	Asignavimų valdytojai (biudžetinės įstaigos) iki einamųjų metų spalio 1d. Biudžeto ir finansų skyriui pateikia sekančių metų programų sąmatų projektus su pagrįstais paskaičiavimais, išlaidas pagal atskirus straipsnius, atsižvelgiant į administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintas išlaidų normas, kreditorinius įsiskolinimus Biudžeto ir finansų skyrius iki einamųjų metų spalio 15d. tikrina pateiktas sąmatas, paskaičiuoja savarankiškoms funkcijoms vykdyti išlaidas asignavimų valdytojams, pagal atskirus straipsnius, paskaičiuoja mokinio krepšelio lėšas asignavimų valdytojams.
Projekto svarstymas	Savivaldybės biudžeto projektą sudaro ir teikia Tarybai tvirtinti savivaldybės administracijos direktorius arba jo įgaliotas asmuo, tarybos reglamento 221p. nustatyta tvarka. Savivaldybės biudžetas sudaromas vieneriems metams ir teikiamas svarstyti Tarybos komitetams iki lapkričio 1 d.	Svarstymas pakankamai viešas. Visuomenei pateikiamas projekto variantas, kuris svarstomas , koreguojamas komitetuose.	Dėl savivaldybės biudžeto projekto diskusijos vyksta Tarybos komitetuose, posėdžių laikas, darbotvarkė viešai skelbiama rajono spaudoje, internetiniame puslapyje. Posėdžiuose gali dalyvauti visi rajono gyventojai.
Tvirtinimas	Savivaldybių biudžetų teisinis pagrindas yra savivaldybės tarybos priimti sprendimai dėl atitinkamų biudžetinių metų savivaldybės biudžeto patvirtinimo.	Kėdainių rajono savivaldybės biudžetas patvirtintas Taryboje 2009.2.27 sprendimu Nr. TS- 1.	Savivaldybių tarybos biudžetą patvirtina per du mėnesius nuo valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo. Finansiniai rodikliai patvirtinti 2008-12-22 Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. XI-96 . Biudžetas patvirtintas be deficito. Asignavimų valdytojai tikslina programų sąmatas ir nevēliau kaip per 10 d.d. teikia Biudžeto ir finansų skyriui.
Vykdymas ir apskaita	Savivaldybės biudžeto vykdymą organizuoja savivaldybės administracijos direktorius.	Administracijos Ekonomikos ir finansų departamento direktorė tarybos posėdyje pateikia informaciją kartą pusmetyje. Pateikiama informacija savivaldybės tinklalapyje www.kedainiai.lt , rajoninėje spaudoje bei pateikiama informacija radio laidoje "Kėdainių kraštas" Teleradio kompanijos Hansa tinklais.	Biudžeto vykdymą pagal Biudžeto sandaros įstatymą ir Tarybos reglamentą organizuoja Savivaldybės administracijos direktorius. Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir finansų departamento Biudžeto ir finansų skyrius, vadovaudamasis patvirtintu biudžetu ir asignavimų valdytojų patvirtintomis sąmatomis, per 1 mėn. po biudžeto tvirtinimo, sudaro metų ketvirčiais paskirstytą pajamų ir išlaidų planą. Apskaita kompiuterizuota dalinai. 72 asignavimo valdytojai apskaitą tvarko pagal programą „Biudžetas“ , kurią aptarnauja ir prižiūri UAB „Nevda“. 38 proc. biudžetinių įstaigų buhalterinę apskaitą tvarko pilnai kompiuterine programa. Likusiose įstaigose nevisi programos moduliai įgyvendinti , nėra rajone vieningo apskaitos tinklo sujungto į vieną sistemą. Biudžeto ir finansų skyrius su Finansų ministerija atsiskaito pagal taikomą „EKSITONAS“ programą finansinėms ataskaitoms parengti.
Atsiskaitymas	Metinė biudžeto įvykdymo ataskaita pateikiama Tarybai.	Gavęs savivaldybės kontrolieriaus išvadą savivaldybės administracijos direktorius arba jo įgaliotas kitas asmuo ne vėliau kaip iki birželio 1 d. pateikia Tarybai tvirtinti	Vietos savivaldos įstatymo 15 str.15p.ir 19p., tarybos reglamento 93.43p. numato, kad taryba išklauso savivaldybės mero, savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės kontrolieriaus, biudžetinių ir viešųjų įstaigų, įmonių ir organizacijų vadovų ataskaitas bei atsakymus į tarybos narių paklausimus ir priima dėl jų sprendimus.

		praėjusių metų biudžeto vykdymo apyskaitą. Savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitos auditą atlieka Kontrolės ir audito tarnyba.	Ne visos biudžetinės įstaigos teikia Tarybai veiklos ataskaitas ir neatsiskaito už vykdomų programų rezultatus.
Viešinimas	Informacija apie visus biudžeto procesus turi būti aiški ir vieša. Informaciją apie patvirtintus savivaldybių biudžetus, jų vykdymą skelbia savivaldybės administracijos direktorius vietinėje spaudoje.	Pateikiama informacija savivaldybės tinklalapyje www.kedainiai.lt , rajoninėje spaudoje bei pateikiama informacija radio laidoje "Kėdainių kraštas". Spaudoje ir tinklalapyje skelbiamas biudžeto projektas ir patvirtintas biudžetas. Teikiama informacija apie biudžeto patikslinimus, atskirais Tarybos sprendimais.	Biudžeto sandaros įstatymo 11 str. reglamentuoja informacijos apie savivaldybės viešumą. Informacija pateikta apie 2009m. biudžetą internetinio puslapio sprendimų dalyje, o ne atskirai skirtoje skiltyje. Tai apsunkina eiliniam rajono gyventojui paiešką. Susipažinti su biudžeto projektu laiko pakankamai. Internete paskelbiama dvi savaites, spaudoje apie dešimt dienų, prieš tarybos posėdį

Kontrolės ir audito tarnybos nuomone strateginio plano ir programų įgyvendinimo stebėseną yra nepakankama. Savivaldybės administracija kasmet atsiskaito savivaldybės tarybai už praėjusių metų veiklą, tačiau ji privalo stebėti, kaip biudžetinės, viešosios ir kitos kontroliuojamos įstaigos bei įmonės įgyvendina savo veiklos planus, kaip vykdomos tarybos patvirtintos programos. Pažymime, kad pagal Vietos savivaldos įstatymo 15 str. 15p.ir 19p., Tarybos reglamento 76.19p. nuostatas biudžetinių ir viešųjų įstaigų vadovai kasmet turi teikti veiklos ataskaitas tarybai. Šios nuostatos nepilnai vykdomos.

SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

2009 metų biudžeto asignavimų panaudojimas pagal programas

(tūkst.Lt) 2 lentelė

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Programos kodas	Patikslintas planas	Įvykdyta	Nukrypimai nuo plano
1.	Švietimas ir ugdymas	01	71184,2	70217,7	-966,5
2.	Sveikatos apsauga	02	713,0	681,3	-31,7
3.	Socialinės apsaugos plėtojimas	03	21399,7	20132,4	-1267,3
4.	Kūno kultūros ir sporto plėtra	04	1032,2	921,3	-110,9
5.	Kultūros veiklos plėtra	05	4606,2	4475,3	-130,9
6.	Kultūros paveldo išsaugojimas, turizmo skatinimas ir vystymas	06	143,9	135,0	-8,9
7.	Infrastruktūros objektų priežiūra ir plėtra	07	7684,0	6757,3	-926,7
8.	Aplinkos apsauga	09	7133,3	5804,9	-1328,4
9.	Žemės ūkio plėtra ir melioracija	10	1206,2	1205,4	-0,8
10.	Parama verslui ir verslo plėtra	11	214,3	55,5	-158,8
11.	Savivaldybės valdymo tobulinimas	12	20738,6	15003,0	-5735,6
12.	Specialioji programa – lėšų už paslaugas surinkimas ir panaudojimas, viso	13	4145,8	3377,8	-768,0
13.	-iš jų už atsitiktines paslaugas		1323,9	1053,1	-270,8
14.	-iš jų už patalpų nuomą		280,6	194,0	-86,6
15.	-iš jų už išlaikymą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose		2541,3	2130,7	-410,6
	IŠ VISO ASIGNAVIMŲ		140201,4	128766,9	11434,5

2009 metais liko nepanaudota biudžeto asignavimų pagal patvirtintas programas - 11434,5 tūkst.Lt. Žymi dalis 158,8 tūkst.Lt arba 74,1 proc. nepanaudota asignavimų, skirtų „Parama verslui ir verslo plėtra“ programos (Nr.11) priemonėms įgyvendinti. Pastebima tendencija, kad programoms skiriami asignavimai nėra pilnai įsisavinami.

Auditorių nuomone pagrindinės savivaldybės biudžeto asignavimų nepanaudojimo priežastys yra ilgas viešųjų pirkimų procedūrų procesas, nepakankamai aiški ir pagrįsta asignavimų poreikio apskaičiavimo tvarka ir metodika.

Pagal valstybės funkcijas

2009 metų patikslintas išlaidų planas – 140232,5 tūkst.Lt, iš jų:

- 136723,5 tūkst.Lt 2009 metų savivaldybės biudžeto pajamos.
- 3509,0 tūkst.Lt 2009-12-31 apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui dengti.

Kasinės išlaidos - 128798,0 tūkst. Lt arba 91,8 proc. planuotų išlaidų.

Didžiausia dalis biudžeto lėšų skiriama švietimui – 58,5 proc. Per 2009 metus švietimo kasinės išlaidos sudarė - 75341,1 tūkst. Lt, iš kurių krepšelio lėšos – 42288,5 tūkst.Lt. Lyginant su 2008 metais išlaidos švietimui padidėjo 3,9 proc. arba 2854,8 tūkst.Lt, iš jų krepšelio lėšos padidėjo 25 proc. arba 8462,9 tūkst.Lt.

Mokinio krepšelio lėšų paskirstymas ir panaudojimas

(tūkst.Lt) 3 lentelė

Pavadinimas funkcijos kodas	2009 metų patikslintas planas	Įvykdymas (kasinės išlaidos)	Skirtumas
Ikimokyklinis ugdymas 9.1.1.1.	579,2	578,7	0,5
Visų tipų bendrojo lavinimo įstaigos 9.1.2.1.	2034,7	2033,4	1,3
Vaikų, moksleivių, ir suaugusiųjų ugdymas 9.2.1.1.	34108,2	34091,4	16,8
Pagrindinės mokyklos ir gimnazijos 9.2.2.3.	5024,4	5022,5	1,9
Papildomo ugdymo įstaigos 9.5.1.1	498,6	498,6	-
Centralizuotos priemonės 9.8.1.1.	64,2	63,9	0,3
Iš viso:	42309,3	42288,5	20,8

Vadovaujantis 2008-12-22 Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. XI-96, bei 2009-02-27 Kėdainių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS- 1 skirta valstybės biudžeto specialiai tikslinė dotacija mokinio krepšeliui finansuoti – 45080 tūkst.litų.

Per 2009 metus rajono tarybos sprendimais įstaigoms buvo tikslinami biudžeto asignavimai mokinio krepšeliui finansuoti, nes nuo 2009-01-01 mokinio krepšelio dydis vienam sutartiniam mokiniui nuo 3059,0 Lt padidėjo iki 3774,0 Lt, nuo 2009-05-07 sumažėjo iki 3738,0 Lt, nuo 2009-09-01 sumažėjo iki 3635,0 Lt (2009 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr.XI-96 su pakeitimais).

2009-12-11 tarybos sprendimu Nr.TS-341 patikslintas biudžetas - 43239,6 tūkst.Lt sumažėjo iki 42288,5 tūkst.Lt, nes:

- savivaldybė gražino Lietuvos Respublikos finansų ministerijai nepanaudotų mokinio krepšelio lėšų – 20,8 tūkst.Lt. (dėl pedagogų ligos).
- 930,3 tūkst.Lt sutaupytos mokinio krepšelio lėšos, vadovaujantis Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2009-12-11 sprendimu Nr.TS -341, pagal biudžetinių įstaigų prašymus perskirstytos (486,5 tūkst.Lt iškelta į darbo užmokesčio bei soc. draudimo str., 443,8 tūkst.Lt iškelta į kitų prekių ir paslaugų naudojimo str.).

Metų eigoje dėl mokinių migracijos papildomai gauta iš kitų savivaldybių – 31,1 tūkst.Lt., dėl mokinių migracijos kitoms savivaldybėms perduotos mokinio krepšelio lėšos – 31,1 tūkst.Lt. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto departamento pažymomis „Apie biudžeto pakeitimus“, Kėdainių rajono savivaldybės specialioji tikslinė dotacija mokinio krepšeliui finansuoti sumažinta 0,4 tūkst. Lt dėl mokinių perėjimo iš savivaldybių biudžetų finansuojamų į finansuojamas iš valstybės biudžeto mokyklas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodika, apskaičiuojamas kiekvienos švietimo įstaigos sutartinių mokinių skaičius lyginant 2008-2009 metus, mokinių skaičius sumažėjo 442 mokiniais, krepšelio išlaidos padidėjo 9372,0 tūkst.Lt

2009 metais iš Kėdainių rajono mokyklų į kitus rajonus išvyko 52 mokiniai, o atvyko 42 mokinys.

Pagal ekonominę klasifikaciją

2009 metų biudžeto išlaidų vykdymas pagal ekonominę klasifikaciją

(tūkst. Lt) 4 lentelė

Išlaidų straipsniai	2008m. Įvykdimas	2009 m.		2009m. kas.išl. palyginimas su plan. išl.	Kasinių išlaidų struktū. (proc.)	2009m. lyginta su 2008m. (+,-)
		Planuota	Įvykdyta			
Išlaidos:	118727,5	129505,7	121385,1	-8120,6	94,3	2657,6
Iš jų: darbo užmokestis	56170,6	63323,6	63127,5	-196,1	49,0	6956,9
Socialinio draudimo įmokos	17401,8	19458,2	19220,6	-237,6	15,0	1818,8
Mityba	1335,9	1449,8	1270,5	-179,3	0,9	-65,4
Medikamentai, (darbuotojų sveikatos tikrinimas)	72,4	90,3	61,1	-29,2	0,0	-11,3
Šildymas	2895,5	3558,1	3120,2	-437,9	2,4	224,7
Elektros energija	2266,8	2158,0	1950,0	-208,0	1,5	-316,8
Ryšių paslaugos	594,0	593,8	557,5	-36,3	0,4	-36,5
Transporto išlaikymas	1469,0	1282,4	1138,0	-144,4	0,9	-331,0
Apranga ir patalynė	93,2	90,8	57,1	-33,7	0,0	-36,1
Spaudiniai	800,8	600,0	559,5	-40,5	0,4	-241,3

Kitos prekės	2800,9	1864,5	1419,9	-444,6	1,1	-1381,0
Komandiruotės	152,1	79,2	60,5	-18,7	0,0	-91,6
Vandentiekis ir kanalizacija	443,6	631,6	473,1	-158,5	0,4	29,5
Ilgalaikio materialiojo turto nuoma	108,8	124,4	105,8	-18,6	0,2	-3,0
Ilgalaikio materialiojo turto einamasis remontas	2973,0	1803,9	1338,4	-465,5	1,0	-1634,6
Kvalifikacijos kėlimas	326,8	212,6	184,6	-28,0	0,2	-142,2
Apmokėjimas samdomiems ekspertams, konsultantams ir komisinių išlaidos	3,7	4,0	1,8	-2,2	0,0	-1,9
Kitos paslaugos	9020,7	9578,2	7789,4	-1788,8	6,1	-1231,3
Asignavimų valdytojo pervedamos lėšos nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pavedimams vykdyti	1859,6	1490,9	1344,5	-146,4	1,0	-515,1
Palūkanos	597,4	1085,1	541,8	-543,3	0,4	-55,6
Dotacijos	5429,8	2098,1	847,1	-1251,0	0,8	-4582,7
Socialinės išmokos	10583,2	16429,8	15228,4	-1201,4	11,8	4645,2
Kitos išlaidos	1327,9	1498,4	987,8	-510,6	0,8	-340,1
Ilgalaikio materialiojo turto kūrimas ir įsigijimas	16062,1	4594,2	4426,9	-167,3	3,4	-11635,2
Nematerialiojo turto kūrimas ir įsigijimas	482,7	974,6	828,2	-146,4	0,6	345,5
Išlaidos dėl finansinių įsipareigojimų vykdymo (paskolų gražinimas)	1126,7	5126,9	2126,7	-3000,2	1,7	1000,0
Iš viso išlaidų:	136399,0	140201,4	128766,9	-11434,5	100	-7632,1

Didžiausias neįvykdymas pagal ekonominę klasifikaciją (lyginant su planu) :

- Ilgalaikio materialiojo turto einamasis remontas – 465,5 tūkst.Lt;
- Kitos paslaugos - 1788,8 tūkst.Lt;
- Dotacijos - 1251,0 tūkst.Lt
- Socialinės išmokos – 1201,4 tūkst.Lt.

Visos išlaidos palyginus su 2008 metais sumažėjo 5,6 proc. arba 7632,1 tūkst.Lt. Išlaidos darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms sudaro 64 proc. bendrose savivaldybės išlaidose, palyginus su 2008 metais padidėjo 11,9 proc. arba 8775,7 tūkst.Lt. 2009 metais didžiausią įtaką darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų padidėjimui turėjo LR vyriausybės priimti sprendimai, pagal kuriuos pedagogams, socialiniams bei kultūros darbuotojams darbo užmokestis didėjo kelis kartus. Turto įsigijimo išlaidos (be valstybės investicijų programos ir savivaldybės investicijų programos ir aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos) 2009 metais 543,9 tūkst.Lt, tai 0,4 proc. visų išlaidų. Lyginant su 2008 metais 1089,8 tūkst.Lt mažiau.

Kapitalo investicijos

Kapitalo investicijų panaudojimas 2009m.

(tūkst. Lt) 5 lentelė

Pavadinimas	Planas	Patikslintas planas	Įvykdymas	Nepanaudota	Patiksl. savivald. biudžetas	
					Patiksl.atask. laikotarpio asignavimų planas	Kasinės išlaidos
Bendrosios valstybės paslaugos	183,5	183,5	163,6	19,9	183,5	163,6
Ekonomika	1297,9	1297,9	1129,7	168,2	1297,9	1129,7
Aplinkos apsauga	350,0	350,0	349,1	0,9	350,0	349,1
Būstas ir komunalinis ūkis	593,5	593,5	494,7	98,8	593,5	494,7
Sveikatos apsauga	67,9	67,9	27,8	40,1	67,9	27,8
Poisis, kultūra, religija	431,1	431,1	228,7	202,4	431,1	228,7
Švietimas	861,9	861,9	653,9	208,0	861,9	653,9
Socialinė apsauga	237,2	237,2	165,8	71,4	237,2	165,8
Iš viso:	4023,0	4023,0	3213,3	809,7	4023,0	3213,3

Rajono savivaldybės patikslinta kapitalo investicijų 2009 metų programa - 4023,0 tūkst. Lt, darbų atlikta už 3213,3tūkst.Lt. Liko nepanaudota savivaldybės savarankiškų funkcijų lėšų už – 809,7 tūkst.Lt (809702,85 Lt).

Nepanaudojimo priežastys:

- neskelbti konkursai – 105,8 tūkst.Lt (105801,39 Lt);
- perkelta į 2010 metus -320,9 tūkst.Lt (320884,49 Lt);
- sutaupytos lėšos per konkursus – 199,2 tūkst.Lt (199191,38 Lt);
- atlikus darbus apmokėta iš ES fondo lėšų – 129,9 tūkst.Lt (129999,9Lt);
- nepanaudotas skirtas finansavimas – 53,8 tūkst.Lt (53825,69Lt).

Didžiausia kapitalo investicijų dalis panaudota ekonomikoje – 35,2 proc.

2009 metų Valstybės investicijų programa

(tūkst.Lt) 6 lentelė

Investicinio projekto (objekto) pavadinimas	2009m. planas	Gauta
Kultūra, sportas ir turizmas	1236,0	1236,0
-Kėdainių rajono savivaldybės M.Daukšos viešosios bibliotekos pastatų Kėdainiuose, rekonstravimas	986,0	986,0
-Kėdainių miesto stadiono rekonstravimas ir atsarginių futbolo, aktyvaus poilsio aikščių bei mašinų stovėjimo aikštelės šalia stadiono įrengimas	250,0	250,0
Sveikatos apsauga	180,0	180,0
-Slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės integracija į viešąją įstaigą Kėdainių ligoninę, antro 40 lovų slaugos ir palaikomojo gydymo skyriaus įkūrimas, pertvarkant Traumatologijos ir Psichiatrijos skyrius	180,0	180,0
Švietimas	354,0	350,3
-Kėdainių muzikos mokyklos pastato Kėdainiuose stogo ir fasadų rekonstravimas	104,0	100,3
-Kėdainių rajono Akademijos vidurinės mokyklos priestato statyba	50,0	50,0
-Josvainių vidurinės mokyklos pastato Josvainiuose rekonstravimas	200,0	200,0
Infrastruktūros kūrimas	828,0	828,0
-Melioracija	828,0	828,0
Iš viso:	2598,0	2594,3

Patikslintas bendras kapitalo investicijų planas -2598,0 tūkst. Lt, įvykdymas - 2594,3 tūkst.Lt (skirtumas - 3,7 tūkst. Lt, dėl Kėdainių muzikos mokyklos pastato Kėdainiuose stogo ir fasadų rekonstravimo).

Pagrindinė 2009 metų išlaidų plano neįvykdymo priežastis – neįvykdytas 2009 metų planuotas pajamų planas, todėl nebuvo 100 proc. finansuojami rajono asignavimų valdytojai.

Rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo fondas

Kontrolės ir audito tarnyba 2010 metais atliko ribotos apimties finansinį auditą, kurio metu buvo vertinamas Kėdainių rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo fondas.

Fondo veiklą administruoja ir sprendimus priima Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2008-12-19 sprendimu Nr. TS-361 „Dėl Kėdainių rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo fondo komisijos tvirtinimo“ sudaryta 9 narių smulkaus verslo rėmimo komisija

Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2008-12-19 sprendimu Nr. TS-353 „Dėl Kėdainių rajono savivaldybės žemės ūkio produkcijos gamintojų rėmimo fondo panaikinimo“ nuo 2009 m. sausio mėn. 1 d. panaikintas Kėdainių rajono savivaldybės žemės ūkio produkcijos gamintojų rėmimo fondas, šio fondo gražintinos ir esančios lėšos pervestos į Kėdainių rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo fondo sąskaitą – 141,1 tūkst. Lt. Rajono tarybos sprendimais peržiūrėti ir patikslinti atskiri nuostatų punktai

Vienu metu galima taikyti ne daugiau kaip dvi finansinės paramos formas tam pačiam paramos gavėjui. Fondo finansine parama paramos gavėjas gali naudotis ne ilgiau kaip 3 metus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2007-12-04 smulkaus ir vidutinio verslo įstatymo Nr.X-1346, 5 str. „valstybės paramos smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams teikimas“ – valstybės parama smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams teikiama pagal vyriausybės, apskričių ar savivaldybių smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programas. Fondo nuostatai neatitinka programinio biudžeto naudojimo principų.

2009-02-27 rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr.TS-1 smulkaus verslo rėmimo fondui planuota skirti biudžeto asignavimų 189,4 tūkst. Lt, vėliau rajono tarybos sprendimais asignavimai tikslinti iki 148,4 tūkst. Lt. (skirtumas – 41,0 tūkst. Lt) arba sumažinti 21,6 proc. Faktiškai 2009 metais smulkaus verslo rėmimo fondui iš rajono savivaldybės privatizavimo fondo skirta 50,7 tūkst. Lt. 2009-12-31 žemės ūkio produkcijos gamintojų rėmimo fondo skolos – 402,3 tūkst. Lt, smulkaus verslo rėmimo fondo paramos gavėjų išskolinimas – 55,0 tūkst. Lt.

2009 metais verslininkai ir ūkininkai gražino 290,4 tūkst. Lt išduotų paskolų. Išduota 12 (7 ūkininkams, 5 smulkaus verslo atstovai) lengvatinių paskolų - 705,0 tūkst. Lt, padengta palūkanų bankams, gavus paskolas - 18,5 tūkst. Lt. Skirtų lengvatinių paskolų 3 metams dydis nuo 40,0 tūkst. Lt iki 80,0 tūkst. Lt.

Visiems smulkaus verslo subjektams, gavusiems lengvatinę paskolą iš šio fondo, taryba nusprendė vienerius metus padengti 3,56 proc. metinių palūkanų, kurias skaičiuoja bankas.

Siekiant skatinti smulkųjų verslą suteiktos paskolos 2 verslo įmonėms, t.y. viena - nestandartinių baldų gamybai bei kita - kavinės rekonstrukcijai. Viena paskola suteikta netradicinio verslo plėtrai kaime - šakočių gamybos verslo kūrimui.

Audito metu nustatyta:

- Paskolų gavėjai paskolų negražino sutartyse nustatytu ir tarybos sprendimais pratęstu mokėjimo termino laiku (R. Karalienės šiltnamių ūkis 35,0 tūkst.Lt, R.Junčius 20,0 tūkst. Lt.). Šių paskolų gražinimas rizikingas.
- Visi ūkininkai gautą paskolą panaudojo naujos žemės ūkio technikos įsigijimui. Smulkaus ir vidutinio verslo įstatyme akcentuojama, kad toks lėšų panaudojimas neskatina naujų darbo vietų kūrimo.
- Fondo nuostatai neatitinka programinio biudžeto naudojimo principų.

Neefektyvus smulkaus verslo rėmimo fondo administravimas. Savivaldybė, atleisdama verslo subjektus nuo 3,56 proc. metinių palūkanų, pati privalo mokėti bankui, be to, verslininkai už paskolos sutarties sudarymą sumoka po 300 Lt bankui. Pagal pasirašytą pavedimo sutartį bankas neprisiima atsakomybės už laiku negražinamas paskolas.

Savivaldybės skoliniai įsipareigojimai bei debetiniai ir kreditiniai įsiskolinimai

Kėdainių rajono savivaldybės negražintų paskolų likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje (2009-01-01) sudarė 11426,9 tūkst.Lt, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2009-12-31) – 14286,3 tūkst.Lt. Per 2009 metus savivaldybės skoliniai įsipareigojimai padidėjo 2859,4 tūkst.Lt.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2003-12-23 Biudžeto sandaros įstatymu Nr.IX-1946, laikydamosi Seimo patvirtintų skolinimosi limitų, Vyriausybės nustatyta tvarka savivaldybė 2009 metais, nusprendė imti ilgalaikę paskolą investiciniams projektams finansuoti 3 metų laikotarpiui 6000 tūkst.Lt. Sudaryta su AB „Swedbank“ kredito sutartis Nr.09-055710-KL Likutis metų pabaigai 3183,6 tūkst.Lt.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 strp. 2 dalies 28 punktu, Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2009-10-23 sprendimu Nr. TS-312 pratęstas Kėdainių rajono savivaldybės ir AB "Swedbank" paimtos paskolos šilumos ūkio renovacijai, apyvartinių lėšų papildymui 2000-05-31 paskolos sutarties Nr.3 su pakeitimais galutinis gražinimo terminas iki 2012-12-31. Likutis metų pabaigai 3404,9 tūkst.Lt.

Savivaldybės administracija gautas paskolas naudoja pagal paskirtį, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos 2003-12-23 biudžeto sandaros įstatymu Nr.IX-1946, kuris numato, kad paimtos ilgalaikės paskolos gali būti naudojamos tik investiciniams projektams finansuoti.

Vadovaujantis Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2005 m. liepos 29 d. sprendimu Nr. TS-272 „Dėl 300,0 tūkst.Lt garantijos suteikimo UAB „Akademijos komunalinės paslaugos“ nutarta suteikti garantiją UAB „Akademijos komunalinės paslaugos“ paskolai gauti. Pagal kredito sutartį 2005-10-18 Nr. 05-070047-IN/25 galutinis kredito gražinimo terminas 2010-10-18.

2009 metais Kėdainių rajono savivaldybė trumpalaikių skolų neturėjo.

Kėdainių rajono savivaldybė neviršijo Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo skolinimosi limito (savivald. 8,4 proc.) pradelstų įsiskolinimų neturi (savivald. 17,5 proc.), vadovaujama Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo 2008-12-22 įstatymu Nr. XI-96.

Savivaldybės biudžeto suvestinėje Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2009-12-31 ataskaitoje (forma Nr.6) rajono savivaldybės **kreditinis įsiskolinimas** ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodytas 20870,5 tūkst.Lt, iš jų biudžeto lėšos 18266,6 tūkst.Lt. Kreditinis įsiskolinimas per metus padidėjo 201,1 tūkst.Lt, iš jų biudžeto lėšos - 3884,5 tūkst.Lt.

Lyginant su 2008-12-31 biudžeto įsiskolinimu, įsiskolinimas 2009-12-31 padidėjo, dėl 2009 metais negautų planuotų pajamų, sekančiai:

- Finansinių įsipareigojimų vykdymas (paskolų gražinimas) - 2859,4 tūkst.Lt:
- Darbo užmokestis ir socialinis draudimas - 587,2 tūkst.Lt (Kėdainių r. Akademijos vidurinėje mokykloje liko įsiskolinimas sodrai - 47,3 tūkst.Lt, išmokėjus darbo užmokestį ir gyventojų pajamų mokestį).
- Prekių ir paslaugų naudojimas - 725,4 tūkst.Lt (didžiausi įsiskolinimai susidarė už šildymą bei elektros energiją, dėl laiku negautų sąskaitų už gruodžio mėnesį).

Norint sumažinti asignavimų valdytojų įsiskolinimą darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui bei prekėms ir paslaugoms, savivaldybė paėmė paskolą apyvartinių lėšų trūkumui dengti.

Kėdainių rajono savivaldybės **debetinis įsiskolinimas** 2009-12-31 sudarė 1766,2 tūkst.Lt, iš jų biudžeto lėšos 1434,9 tūkst. Lt. Debetinis įsiskolinimas per 2009 metus padidėjo 146,7 tūkst.Lt, iš jų biudžeto lėšos - 40,9 tūkst.Lt.

Didžiausią debetinio įsiskolinimo dalį sudaro:

- 700,0 tūkst.Lt UAB „Kėdainių vandenys“ perskolintos lėšos, kurios panaudotos kuro pirkimui, Akademijos gyvenvietės šildymui;
- 230,7 tūkst.Lt UAB „Kėdainių butai“ skola už aplinkos tvarkymą. Nesuėjus senaties terminui ši skola rajono savivaldybės finansinėje atskaitomybėje fiksuojama nuo 2005 metų;
- 222,2 tūkst.Lt, UAB „Melkomsta“ skola savivaldybei t.y.1995 m. lapkričio mėn. išduoda paskola 185,0 tūkst.Lt ir 2000 m. gruodžio mėn.- 37,2 tūkst.Lt (kuro pirkimui).. Pagal terminus ši skola atitinka beviltiškos skolos reikalavimus. UAB „Melkomsta“ paskelbta bankroto byla.

Vadovaujantis 2010-04-12 Kėdainių rajono savivaldybės administracijos raštu Nr. AS-833 „Dėl įsisenėjusių beviltiškų skolų sutvarkymo“ informuota, kad 2009-09-21 Panevėžio apygardos teismo sprendimu dėl bankroto UAB „Melkomstai“ pripažinta veiklos pabaiga. Kėdainių rajono savivaldybė 2010 m. balandžio mėnesį UAB „Melkomstos“ skolą - 222,2 tūkst.Lt, kaip beviltišką numato nurašyti;

700 tūkst.Lt UAB „Kėdainių vandenys“ skola savivaldybei bus nurašoma kaip beviltiška (jei UAB „Kėdainių vandenys“ dirbs nuostolingai) suėjus dešimties metų senaties terminui.

Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reformos įgyvendinimas

Ruošiantis viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimui Kėdainių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-03-31 įsakymu Nr.AD-1-406 „Dėl Kėdainių rajono savivaldybės viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimo“ sudaryta darbo grupė.

Vadovaujantis Kėdainių rajono savivaldybės Kontrolieriaus 2009-10-06 d. įsakymu Nr.K1-20 „Dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimo rajone“ buvo vertinama, kaip rajono biudžetinės įstaigos pasirengusios viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimui.

Patikrinimui atlikti atsitiktinės atrankos būdu buvo pasirinkta 17 biudžetinių įstaigų (pagal atskiras asignavimų valdytojų grupes).

Apibendrinus patikrinimo dėl viešojo sektoriaus buhalterinės ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimo rezultatus ir įvertinus buhalterinės apskaitos vedimą kompiuterine programa, nustatyta:

- šešios biudžetinės įstaigos viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimui pasiruošusios;
- devynios biudžetinės įstaigos viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimui pasiruošusios silpnai;
- dvi biudžetinės įstaigos (Krakių seniūnija, Kėdainių r. Akademijos mokykladarželis „Kaštonas“) viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimui nepasiruošusios .

Nuo 2010-01-01 taikant viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS) rajone :

- atlikta apskaitos informacinių sistemų analizė rajono savivaldybės administracijoje ir įstaigose, įvertinant šios grupės turimų apskaitos informacinių sistemų atitiktį pagal veiklos ir apskaitos standartų reikalavimus;
- nuolat rajono biudžetinėms įstaigoms teikiama metodinė pagalba dėl standartų taikymo ir informacinių sistemų diegimo;

Kėdainių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos iniciatyva biudžetinių įstaigų buhalteriams per 2008-2009 metus buvo suorganizuoti 5 teoriniai ir 2 praktiniai seminarai temomis:

- Biudžetinių įstaigų sąskaitų planas. Finansavimo sumų, kitų pajamų, sąnaudų apskaita;
- Turto apskaita pagal VSAFAS;
- Finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ir jų rengimas pagal VSAFAS;
- Ypatinga viso biudžetinės įstaigos turto ir įsipareigojimų inventORIZACIJA;
- Buhalterinių sąskaitų likučių perkėlimas.

Šiuo metu rajono savivaldybės ekonomikos ir finansų departamento biudžeto ir finansų skyrius bendradarbiaudamas su UAB „NEVDA“ vykdo organizacinius darbus, paruošti bendrieji ir vidiniai klasifikatoriai, t.y. sąskaitų planas, lėšų grupavimas, programos, valstybės funkcijos. Rajono biudžetinės įstaigos vykdo buhalterinių sąskaitų likučių perkėlimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2009-07-10 įsakymu Nr.1K-224 „Dėl viešojo sektoriaus subjektų buhalterinių sąskaitų likučių perkėlimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Apibendrinus patikrinimą dėl viešojo sektoriaus buhalterinės ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimo rezultatus ir įvertinus buhalterinės apskaitos vedimą kompiuterine programa „Biudžetas VS“ nustatyta, kad iš 22 biudžetinių įstaigų, pasirinktų atsitiktinės atrankos būdu - 8 biudžetinės įstaigos viešojo sektoriaus buhalterinės ir finansinės atskaitomybės kompiuterinės programos „Biudžetas VS“ suaktyvintais moduliais pasiruošusios pilnai dirbti. Visos likusios t.y. 14 biudžetinių įstaigų dirbti pagal naują kompiuterinę programą nepasiruošusios.

Siekiant laiku realizuoti nurodytus naujus buhalterinės reformos etapus sudarytas darbų atlikimo grafikas dėl kompiuterinės programos „Biudžetas VS“ modulių įdiegimo.

Balandžio-gegužės mėnesiais rajono biudžetinių įstaigų buhalteriams bus organizuojamas seminaras dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reformos įgyvendinimo.

Audito rezultatai pagal asignavimų valdytojus

Kontrolės ir audito tarnyba atliko tris asignavimų valdytojų metinės finansinės atskaitomybės finansinius auditus, šešis veiklos auditus bei vieną sisteminį veiklos auditą. Dėl finansinių ataskaitų duomenų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisėtumo bei dėl audituojamų subjektų veiklos ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu bei tobulinimo galimybių pateiktos išvados ir rekomendacijos.

2009 metų atliktų auditų metu nesivadovaujama teisės aktų nuostatomis, bei nustatytos sisteminės klaidos, kurios kartojasi beveik visuose audituojamuose subjektus:

- Nesivadovaujama LR vyriausybės bei rajono savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintomis taisyklėmis dėl gaunamų ir siunčiamų dokumentų tvarkymo, neužtikrintas gautų bei siunčiamų dokumentų valdymo patikimumas.
- Vykdamas viešuosius pirkimus rajono kultūros įstaigos, nesivadovauja viešųjų pirkimų įstatymų reikalavimais.
- Tvarkant buhalterinę apskaitą biudžetinės įstaigos nesivadovauja LR finansų ministro 2001-03-16 įsakymo Nr. 70 (su pakeitimais) reikalavimais.
- Nustatant visuomenės sveikatos biuro darbuotojų tarnybinių atlyginimų koeficientus, priedus bei vienkartinės išmokas nesivadovaujama LR vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr.511 (su pakeitimais) reikalavimais.
- Nepatvirtintas antkainis darbuotojų maitinimui švietimo įstaigose ir asignavimai naudojami ne pagal paskirtį.
- Kėdainių kultūros centras prekiaudamas ir teikdamas paslaugas viešose vietose nesivadovavo Kėdainių rajono savivaldybės Tarybos 2008-05-30 sprendimu Nr. TS-147 „Dėl vietinių rinkliavų nustatymo ir nuostatų tvirtinimo“ patvirtintais nuostatais.

Kontrolės ir audito tarnyba, atlikdama 2009 metų finansinius bei veiklos auditus nustačiusi klaidas ir neatitikimus, audito eigoje pastoviai informavo asignavimų valdytojus žodžiu bei raštu ir teikė rekomendacijas nustatytiems trūkumams šalinti. Pažymėtinas visų biudžetinių įstaigų vadovų geranoriškumas ir siekis laiku šalinti nustatytus trūkumus.

IŠVADOS:

Kėdainių rajono savivaldybės Taryba metų pradžioje patvirtino 2009 metų savivaldybės biudžetą: 148922,2 tūkst. Lt. pajamų ir 148922,2 tūkst. Lt. asignavimų. Biudžetinių metų eigoje buvo 4 kartus tikslinti tiek pajamų, tiek asignavimų planai. Biudžeto įvykdymo ataskaitoje pajamų planas padidintas 31,1 tūkst. Lt. t.y. 140232,5 tūkst. Lt. Biudžeto išlaidos sudarė 128798,0 tūkst. Lt arba 91,8 proc. planuotų panaudoti asignavimų

Savivaldybės administracija gautas paskolas naudoja pagal paskirtį, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos 2003-12-23 biudžeto sandaros įstatymu Nr.IX-1946, kuris numato, kad paimtos ilgalaikės paskolos gali būti naudojamos tik investiciniams projektams finansuoti.

Didžiausią debetinio išsiskolinimo dalį sudaro - UAB „Kėdainių vandenys“ (700,0 tūkst.Lt), UAB „Kėdainių butai“ (230,7 tūkst.Lt) ir UAB „Melkomsta“ (222,2 tūkst.Lt). Kėdainių rajono savivaldybė 2010 m. balandžio mėnesį UAB „Melkomstos“ skolą, kaip beviltišką numato nurašyti. 2009-09-21 Panevėžio apygardos teismo sprendimu dėl bankroto UAB „Melkomsta“ pripažinta veiklos pabaiga.

Smulkaus verslo rėmimo fondo nuostatai neatitinka programinio biudžeto naudojimo principų, neskatina naujų darbo vietų kūrimą ir esamų darbo vietų išsaugojimą, nemažina bedarbystės rajone.

Neefektyvus smulkaus verslo rėmimo fondo administravimas. Savivaldybė, atleisdama verslo subjektus nuo 3,56 proc. metinių palūkanų, pati privalo mokėti bankui. Pagal pasirašytą pavedimo sutartį bankas neprisiima atsakomybės už laiku negražinamas paskolas.

Rajono biudžetinės įstaigos apskaitą tvarko pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS). Atrankos būdu atlikus patikrinimą 22 biudžetinėse įstaigose nustatyta, kad 63,6 proc. biudžetinių įstaigų dirbti pagal naują kompiuterinę programą „Biudžetas VS“ nepasiruošusios.

Kėdainių rajono savivaldybės teritorijoje leidimai prekiauti ir teikti paslaugas viešose vietose privalo būti suteikiami vadovaujantis Kėdainių rajono savivaldybės Tarybos 2008-05-30 sprendimu Nr. TS-147 „Dėl vietinių rinkliavų nustatymo ir nuostatų tvirtinimo“ patvirtintais nuostatais.

Vykdamat viešuosius pirkimus rajono kultūros įstaigos, nesivadovauja viešųjų pirkimų įstatymo ir Kėdainių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-09-25 įsakymo Nr.AD-1-1241 (su pakeitimais) reikalavimais.

Ikimokyklinių ugdymo įstaigų, socialinių ir ugdymo centrų darbuotojų maitinimui Taryba nėra patvirtinusi šių paslaugų įkainio. Nesant nustatytiems šios paslaugos įkainiams, savivaldybės biudžeto lėšos yra naudojamos ne programų priemonėms įgyvendinti.

Biudžeto įvykdymo ataskaitų rinkinių, kurie teikiami Tarybai, duomenys teisingi ir sutampa su audituotų finansinių ataskaitų – formos Nr.1-sav. Ir formos Nr. 2-sav. duomenimis.

REKOMENDACIJOS:**Rajono tarybos Merui:**

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 15 str. 15p. ir 19p., 20 str. 2 d. 11 p., Tarybos reglamento 76.19p. nuostatomis pareikalauti, kad biudžetinių ir viešųjų įstaigų vadovai kasmet teiktų rajono Tarybai veiklos ataskaitas.

Savivaldybės administracijos Direktoriui :

Įpareigoti savivaldybės administracijos departamentų direktorius ir skyrių vedėjus vykdyti audito ataskaitose nurodytas rekomendacijas:

1. ***Savivaldybės administracijos Švietimo ir kultūros departamento Direktoriui, Švietimo, Kultūros ir sporto skyrių vedėjams:***
  - 1.1. Teikti Tarybai tvirtinti ikimokyklinių ugdymo įstaigų, socialinių ir ugdymo centrų darbuotojų maitinimo paslaugos įkainį.
  - 1.2. Sustiprinti rajono kultūros įstaigų vidaus kontrolę, kad savo darbe vadovautūsi viešųjų pirkimų teisės aktų reikalavimais bei rajono savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintais įsakymais.
  - 1.3. Organizuoti kultūros darbuotojų atestaciją, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2004-12-31 įsakymu Nr. ĮV-441 „Dėl valstybės ir savivaldybių kultūros centrų kultūros ir meno darbuotojų atestavimo nuostatų tvirtinimo“ .
2. ***Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir finansų departamento Direktoriui, Biudžeto ir finansų skyriaus vedėjui:***
  - 2.1. Sustiprinti vidaus kontrolę pertvarkant buhalterinę apskaitą rajone, pagal VSAFAS.
  - 2.2. Nuolat stebėti ir kontroliuoti rajono biudžetinių įstaigų buhalterių darbą organizuojant buhalterinės apskaitos tvarkymą ir modulių įvedimą pagal kompiuterinę programą „Biudžetas VS“.
  - 2.3. Kontroliuoti, kad Kėdainių rajono savivaldybės teritorijoje leidimai prekiauti ir teikti paslaugas viešose vietose būtų suteikiami vadovaujantis Kėdainių rajono savivaldybės Tarybos 2008-05-30 sprendimu Nr. TS-147 „Dėl vietinių rinkliavų nustatymo ir nuostatų tvirtinimo“ patvirtintais nuostatais.
  - 2.4. Peržiūrėti smulkaus verslo rėmimo fondo nuostatus, kad atitiktų programinio biudžeto naudojimo principus. Įvertinti rizikingas paskolas, imtis konkrečių priemonių, kurios užtikrintų paskolų grąžinimą.

Savivaldybės kontrolierė

Zita Valiauskiene

Vyr. specialistė

Rūta Lukoševičienė